

SUBJECT : SANSKRIT

CHAPTER NO: 1

CHAPTER NAME: SUCHIPARYABARANAM

PPT-1

CHANGING YOUR TOMORROW

Website: www.odmegroup.org
Email: info@odmps.org

Toll Free: **1800 120 2316**
Sishu Vihar, Infocity Road, Patia, Bhubaneswar- 751024

शुचिपर्यावरणम्

Expected Learning Outcome

सामान्य उद्देश्य : (General Objective)

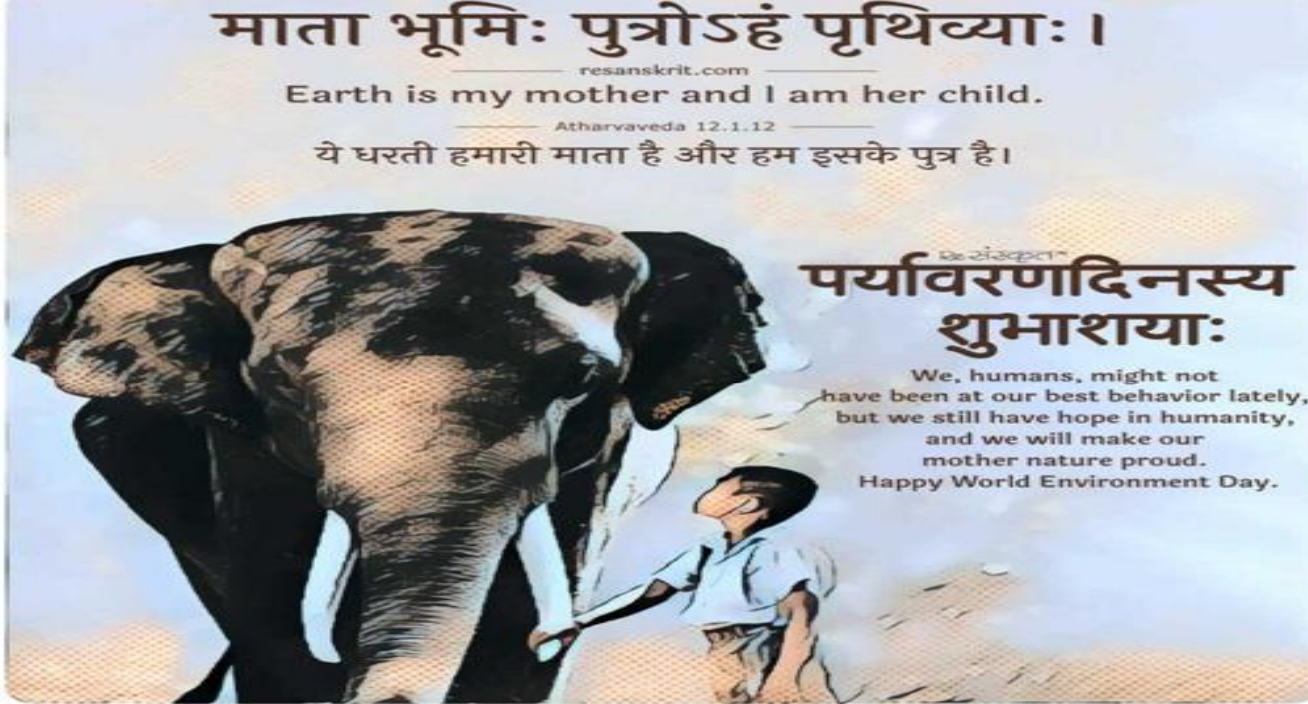
१ . छात्राणाम् परिवेश विषये सम्यक् ज्ञानम् अस्ति ।

विशेष उद्देश्य : (Specific Objective)

१ .संस्कृतभाषायाम् अभिरुचिः उत्पादनम् ।

२ .श्रवण-भाषण-लेखन-पठनकौशलानां सम्पादनम् ।

३ .छात्राणां शब्दभण्डारस्य विकासः ।

माता भूमिः पुत्रोऽहं पृथिव्याः ।

दुर्बहमत्र जीवितं जातं प्रकृतिरेव शरणम् ।
शुचि-पर्यावरणम् ॥
महानगरमध्ये चलदनिशं कालायसचक्रम् ।
मनः शोषयत् तनुः पेषयद् भ्रमति सदा वक्रम् ॥
दुर्दान्तैर्दशनैरमुना स्यान्नैव जनग्रसनम् ।

उपक्रमः

पृथिवी, जलं, तेजोवायुराकाश रचेति पञ्चमहाभुतानि प्रकृतेः
प्रमुखतत्त्वानि । एतः तत्त्वैरेव पर्यावरणस्य रचना भवति । अव्रियते
परितः संमन्तात् लोकोअनेन इति पर्यावरणम् । परिष्कृतं प्रदुषण
रहितं च पर्यावरणं अस्मभ्यं सर्वविद्य जीवनसुखं ददाति ।

सन्धिः विच्छेदो वा—

पदानि		सन्धि-विच्छेदः
दुर्वहम्	—	दुः + वहम्
प्रकृतिरेव	—	प्रकृतिः + एव
पर्यावरणम्	—	परि + आवरणम्
चलदनिशम्	—	चलत् + अनिशम्
कालायसचक्रम्	—	काल + आयसचक्रम्
स्यान्नैव	—	स्यात् + न + एव

प्रकृतिप्रत्ययोः विभाजनम्—

पदानि		प्रकृतिः	+	प्रत्ययः
जीवितम्	—	जीव्	+	क्त
जातम्	—	जन्	+	क्त
चलत्	—	चल्	+	शतृ
शोषयत्	—	शुष्	+	शतृ
पेषयत्	—	पिष्	+	शतृ

समासो विग्रहो वा –

पदानि	-	समास-विग्रहः
शुचिपर्यावरणम्	-	शुचि च तत् पर्यावरणम्
पर्यावरणम्	-	परितः आवृणोति इति
महानगरमध्ये	-	महानगराणाम् मध्ये
अनिशम्	-	न निशम्
कालायसचक्रम्	-	कालायसस्य चक्रम्
दुर्दान्तदशनैः	-	दुर्दान्तैः दशनैः
जनग्रसनम्	-	जनानाम् ग्रसनम्

विपर्ययलेखनम्

पदानि

सुवहम्

अजीवितम् (मृतम्)

अशुद्धम् (अशुचि)

अवक्रम्

कदाचित्

सरत्नैः

विपर्ययपदानि

दुर्वहम्

जीवितम्

शुचि

वक्रम्

सदा

दुर्दान्तैः

गृहकर्म :

प्रथम श्लोकात् पञ्च प्रश्नान्, पञ्च सन्धि, पञ्च प्रकृति,
प्रत्ययं चित्वा पुस्तिकायाम् लिखत ।

ODM EDUCATIONAL GROUP